

regionálních flór. Jsou to území tak rozmanitá jako Korsika, Panhimálaj, Bulharsko, evropský Mediterán nebo Maroko. Flora of China (americké vydání) patří k nejprestižnějším projektům tohoto typu: květena Číny je neuvěřitelně rozmanitá – jde vlastně o několik flór v jedné (to zní sice jako reklama na jogurt, ale je to tak). Jak je rozmanitá, tak je i málo prozkoumaná. Koneckonců s kolegou Janem Štěpánkem jsme v novém zpracování pampelišek v Číně našli a popsali 40 nových druhů (a tři sekce).

Zůstaňme ještě u květen, klíčů apod. Velká část biologů se určitě shodne, že poznání, popsání a inventarizování biodiverzity naší planety má zásadní význam, a to nejen pro biology samotné – je výchozím bodem pro mnoho dalších oborů, ať už základního nebo aplikovaného výzkumu. Získat peníze na podobné projekty není snadné ani u nás, ani ve většině ostatních zemí (týká se to např.

i rozsáhlého projektu Flora of the World). Jak vidíš budoucnost těchto projektů a jejich financování?

Květeny, flóry, klíče ... To jsou jakési cévy, kterými taxonomie pulzuje. A pak také herbářovými sbírkami. Je pravdou, že se množí kuriózní případy, kdy fylogenetik nebo experimentální biolog ponechá identifikaci rostlin náhodě a vznikají fantastické nové klasifikace rostlinných skupin, pozoruhodné až do okamžiku, kdy někdo jiný zjistí, že to není obr, ale princ Jasoň. Financování taxonomických projektů zatím u nás možné je, snad proto, že si příslušné komise dosud uvědomovaly, jak krátkozraké by bylo nechat základní výzkum biodiverzity vymřít. Světová flóra (Species Plantarum – Flora of the World) je projekt dlouhodobý, což rovněž nepřidává její atraktivnosti pro grantové agentury. Přesto se daří nalézat prostředky – v globálním měřítku platí dvojnásob, že se taxonomická práce podobá činnosti Saturninovy Komise pro uvádění příběhů na pravou míru (nebo jak to je správně), je to jenom trochu úmornější.

Taxonomie vždy využívala a využívá poznatky jiných příbuzných oborů a data získaná různými metodickými přístupy, v poslední době zejména molekulárně biologickými a karyologickými; spektrum metod se přitom velmi rychle mění, výběr často souvisí i s jejich aktuální oblíbeností. Jaké metody považuješ pro řešení taxonomických otázek za nejdůležitější? Jak vidíš jejich rozvoj a využitelnost do budoucna?

Ta poznámka o jisté módnosti metod zasáhla do černého. Základem je, aby metoda zkoumání diverzity (od populace po čeledi) byla pro daný problém vhodná a hlavně levná. Taxonomové používají i jednu z nejstarších metod preparace – herbarizaci, starou jistě alespoň 500 let, a přesto není důvod ji opustit. Rovněž v populační analýze je na výběr mnoho přístupů molekulárních, enzymologických, biometrických a záleží na konkrétní rostlině a otázce k řešení. Tak bychom mohli pokračovat dlouho, ale podstatné je, že proměnlivost jevů nalázaných u rostlin vyžaduje z mého pohledu hlavně v biologii a genetice reprodukčních systémů i metodickou flexibilitu.

Poslední otázkou se trochu vrátím k té první – existuje nějaká skupina (nebo skupiny) vyšších rostlin, kterou ses zatím nezabýval (nebo jen okrajově) a kterou bys ještě chtěl taxonomicky zpracovat?

Já se vlastně zabývám všemi rostlinami jen okrajově (když se mi podaří buldozerem odstranit lejstra ze stolu). Docela často jsem zabrousil do studia rodů, jako jsou violky, kozlíky nebo borovice, takže pokud se naskytne příležitost...

Nakonec bych chtěl poděkovat a pozdravit čtenáře Živy. Přátelé, upozorňuji, až si lehnete někde v Řecku nebo na Vysočině na mez, asi pod vámi bude nejmíň jeden nepopsaný druh (i kdyby to byla „jen“ mikroskopická houba).

Čestné medaile Vojtěcha Náprstka za rok 2011

Předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš předal během slavnostního večera, který se uskutečnil v úterý 8. 11. 2011 v sídle Akademie věd v Praze, medaile Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy třem ženám – Květoslavě Stejskalové, Daně Sephtonové a Veronice Kratochvílové. Vynikající popularizátory vědy oceňuje AV ČR touto medailí od r. 2003.

Ing. Květoslava Stejskalová, CSc., je vědecká pracovníce Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i. Popularizační činnosti se věnuje více než 7 let. Organizuje studentské stáže, letní školy, přednášky, semináře, výstavy a další akce pro studenty, pedagogy i laickou veřejnost.

Je autorkou dokumentů a výukových videí přibližujících vědeckou profesi zájemcům o studium přírodních věd (Homo Scientist jr., Fyzikální chemie na prahu třetího tisíciletí, Věda není nuda) a spoluautorkou úspěšné putovní výstavy Příběh kapky o J. Heyrovském. V r. 2010 byla oceněna Zvláštní cenou poroty soutěže České hlavníčky za popularizaci vědy mezi mládeží.

Ing. Dana Sephtonová se věnuje popularizaci vědy v British Council ČR. Po absolvování VŠCHT v Praze pracovala ve výzkumu v oblasti chemické úpravy vody a materiálů pro jaderné elektrárny. V r. 1991 vědeckou dráhu opustila a začala se v české pobočce Britské rady věnovat meziná-

rodní projektové práci, především v oblasti vzdělávání a zaměřila se na popularizaci vědy na středních školách. Inicivovala založení Občanského sdružení ADETO, (zprostředkovává středoškolským studentům setkání s osobnostmi vědy). Spolupracovala na několika ročních vědeckého festivalu Týden vědy a techniky AV ČR. V r. 2011 uvedla do České republiky mezinárodní soutěž pro vědce FameLab.

PhDr. Veronika Kratochvílová vystudovala češtinu a filmovou vědu na Filozofické fakultě UK v Praze, poté pracovala např. jako dramaturgyně Krátkého filmu Praha, Nadace Film & Sociologie a České televize. V letech 2005–10 působila v Tiskovém odboru AV ČR, kde zajišťovala mimo jiné agendu Rady pro popularizaci vědy AV ČR, organizační přípravu Akademických kaváren a Týdne vědy a techniky, každoroční celorepublikovou prezentaci výsledků jednotlivých pracovišť AV ČR. Zásadně tak přispěla k profesionalizaci celé oblasti propagace výsledků vědy získaných v Akademii věd ČR.